جنگ مرزها را در نوردید و به نوجوان‌ها اجازه داد قهرمان باشند

چرا خیلی از کتاب‌های دفاع مقدس کتاب نوجوان هستند؟

برای خواندن این کتاب در بیشترین حالت ۳ ساعت زمان کافی است

نغمه رحیمی‌پور
قفسه کتاب

برنا خانم از کلاس نهم!

برنا که مهر امسال به کلاس نهم می‌رود

اگر نظر مرا بخواهید خیلی از کتاب‌های دفاع مقدس، کتاب نوجوانند. اغلب به علت این‌که شخصیت‌هایشان نوجوان هستند. پسرها و دخترهایی که یک‌مرتبه در شرایطی عجیب و حساس گیر افتاده‌اند؟ و ناچار شده‌اند بزرگ شوند. به نظرم جنگ به نوجوان‌ها اجازه داده آن‌طور که دلشان می‌خواهد، قهرمان باشند. جنگ مختصات سنی را از میان برداشته و همه توانسته‌اند وسط میدان بیایند. برای این هفته کتاب‌های زیادی از ذهنم گذشت که معرفی کنم. مثلا کتاب «هستی» که بین دوستانم کسی را ندیدم که نخوانده باشد یا مثلا کتاب‌های آقای داوود امیریان مثل «فرزندان ایرانیم» و «رفاقت به سبک تانک» یا کتاب‌های خاطراتی مثل «آن بیست‌وسه نفر» و «من زنده‌ام». ولی دلم می‌خواست یک کتاب جدید معرفی کنم. در گروه دوستانم پرسیدم یک کتاب خوب دفاع مقدس بگویند که کمتر معروف باشد. مهدیه کتاب «دوستان خداحافظی نمی‌کنند» را گفت. ولی نسخه الکترونیک نداشت و در هر فروشگاه اینترنتی که جست‌وجو کردم، ناموجود بود. بعد معصومه گفت: «گردان چهارنفره» که به نظرم چیز خوبی می‌آمد. امروز صبح از فیدیبو خریدمش و طی دو سه ساعت تمامش کردم. حقیقتش انتظار چنین داستانی را نداشتم. به خاطر اسم کتاب داستانی شبیه «گردان قاطرچی‌ها» در ذهنم بود، اما این کتاب خیلی متفاوت‌تر از تصورات من از آب درآمد. گردان چهارنفره، داستان چهار پسر به نام‌های سعید، علی، حسن و ناصر است که وظیفه دارند اطلاعات عملیات را جمع‌آوری کنند. یعنی پیش از عملیات بروند شرایط منطقه و دشمن را شناسایی کنند و برگردند. در فیلم‌ها این مسؤولیت هیجان‌انگیزترین قسمت به نظر می‌رسد، چیزی شبیه جاسوسی با همان‌قدر هیجان. ولی خب در واقعیت شاید این‌قدر جذاب نباشد. به همین ترتیب یک روز قبل از عملیات ناصر و سعید برای شناسایی می‌روند و وقتی به خودشان می‌آیند، می‌بینند قاطی دشمن شده‌اند، یعنی رسما رفته‌اند وسط سنگر آنها و چون از طرف نیروهای ایرانی گلوله، خمپاره و... می‌آید چاره‌ای ندارند جز این‌که پشت خط دشمن بروند. یعنی یک جورهایی بروند وسط خاک عراق، لابه‌لای نیروهای عراقی. خب قصه که به اینجا رسید، مطمئن شدم برای این هفته این کتاب را معرفی خواهم کرد، چون تا به‌حال داستانی نخوانده بودم که ماجرای رفتن قاطی نیروهای دشمن را تعریف کند. همان‌طور که کنار این ستون هم نوشته‌شده، این کتاب فقط ۱۱۳ صفحه بود. بنابراین انتظار داستان خیلی بلند و پرماجرایی را نداشته باشید. در حقیقت بیشتر با یک قصه بلند روبه‌رو هستیم تا یک رمان. به همین دلیل هم شخصیت‌ها خیلی پررنگ و به‌یادماندنی نیستند. نویسنده از هرکدامشان فقط چند صفت می‌گوید. مثلا سعید مهربان است یا حسن غرغروست. آن‌قدر فرصت نمی‌کند که هرکدام را درست‌وحسابی و مفصل به ما معرفی کند ولی به نظرم این نقطه‌ضعف کتاب نیست. همین‌که در یک داستان کوتاه قسمتی از جنگ را که تابه‌حال کمتر در مورد آن خوانده بودم به ما نشان می‌دهد، ارزش زیادی دارد. در زندگی خیلی وقت‌ها دلم خواسته جای شخصیت فیلم‌ها و داستان‌ها باشم. خیلی‌هایش را بعد از مدتی فراموش کردم و از فکر سفر به فلان زمان و مکان بیرون آمدم، اما جایی هست که همیشه دلم می‌خواهد یک روز از آنجا سر دربیاورم. یک روز صبح بیدار شوم و ببینم پسربچه‌ای در سال‌های میانی دهه ۶۰ هستم و نسیم خنک صبح‌های خوزستان به صورتم می‌خورد. به همین دلیل است که هر بار بیشتر کتاب نوجوان‌های آن سال‌ها را می‌خوانم و سعی می‌کنم خیلی میان کلمات‌شان غرق شوم.

نویسنده: احمد دهقان
ناشر: نیستان
۱۱۳ صفحه
۱۰۰۰۰ تومان

نویسنده: جوآنا کول
ناشر: نشر افق
مجموعه ۷ جلدی
۱۵۰ صفحه
۵۰۰۰۰ تومان

وی‌نگاری

ماجراجویی در کلاس درس

بچه‌ها، وقت گردش علمی رسیده است

خانم فریزل، با آن اتوبوس زردرنگ قدیمی و جادویی‌اش، خاطره دوران کودکی من و هم‌سن‌وسال‌هایم است. صبح‌های جمعه با کارتون سفرهای علمی، رنگ و بوی دیگری می‌یافت و فکر و خیال این گردش‌های عجیب‌وغریب تا چند روز از ذهنمان پاک نمی‌شد. همین خاطرات بود که باعث شد وقتی برای اولین‌بار، مجموعه کتاب‌های «سفرهای علمی» را دیدم، تمام قسمت‌هایش را برای بچه‌هایم بخرم تا آنها هم طعمِ سواری با یک اتوبوس جادویی را بچشند ولی این بار نه در قاب تلویزیون بلکه در میان برگه‌های کتاب. نام اصلی این مجموعه، «اتوبوس جادویی مدرسه» است به قلم خانم جوآنا کول که با نام سفرهای علمی برای کودکان ۶ تا ۹ سال، توسط نشر افق چاپ شده است. خانم فریزل، یک معلم دبستان شاد و سرزنده و ماجراجوست و با یک اتوبوس زردرنگ که قابلیت‌های مختلفی دارد، بچه‌های کلاسش را به گردش‌های علمی عجیب‌وغریب می‌برد. یک بار کوچک می‌شوند و داخل بدن یکی از بچه‌ها می‌روند و با سیستم گوارش انسان آشنا می‌شوند، دفعه بعد به یک قطره آب تبدیل می‌شوند و در چرخه آب حرکت می‌کنند و یک‌بار تبدیل به یک سفینه فضایی می‌شوند و به گشت‌وگذار در منظومه شمسی می‌پردازند.

جوآنا کول، نویسنده آمریکایی بیش از ۲۵۰ کتاب به چاپ رسانده ولی بیشتر از همه به نام نویسنده کتاب سفرهای علمی شناخته می‌شود. بیش از ۹۳ میلیون نسخه از این مجموعه در ۱۳ کشور جهان به فروش رسیده است، پس ما در دوست داشتنِ خانم فریزل و ماجراهایش تنها نیستیم. از ویژگی‌های مجموعه این است که هرکدام از دانش‌آموزان کلاس، یک ویژگی منحصربه‌فرد دارند که آنها را در ذهن مخاطب ماندگار می‌کند، مثلا آرنولد ترسوست و همیشه آرزو می‌کند ای‌کاش در خانه مانده بود و به گردش علمی نیامده بود یا فوبی از مدرسه دیگری آمده و مرتب می‌گوید مدرسه قبلی ما این‌طوری یا آن‌طوری بود. داستان کتاب از زبان خود بچه‌هاست ولی مشخص نیست کدام یک از بچه‌ها راوی هستند، چون هیچ‌وقت از ضمیر «من» استفاده نمی‌شود و همه جای داستان گفته می‌شود «ما»، انگار هر صفحه یا هر قسمت از زبان یکی بیان‌شده و این تکه روایت‌ها کنار هم قرارگرفته و اصل داستان را ساخته و مخاطب احساس می‌کند بچه‌ها کنار هم نشسته‌اند و دسته‌جمعی ماجرا را تعریف می‌کنند، کمی این می‌گوید و کمی آن. زبان طنز جوآنا کول و وجود شخصیت لیزکه یک مارمولک سبزرنگ است، داستان‌ها را شیرین‌تر کرده است. تصویرگر این مجموعه، بروس دگن است. دقت و خلاقیت او در ساخت شخصیت خانم فریزل و دانش‌آموزان کلاس، در ماندگاری این اثر بی‌تأثیر نیست. به‌خصوص لباس‌ها و گوشواره‌های خانم فریزل که متناسب با موضوع داستان تغییر می‌کند.

اگر کودکی را می‌شناسید که به مسائل علمی علاقه دارد یا به مسائل علمی بی‌علاقه است، در هر دو حالت می‌توانید این مجموعه را به او معرفی کنید، چون سفرهای علمی خانم فریزل، کنجکاوی هر کودکی را برمی‌انگیزد و او را برای کاوش در جهان مشتاق می‌کند.